

<http://dx.doi.org/10.16926/p.2023.32.11>

Małgorzata MAJKOWSKA

<https://orcid.org/0000-0002-5728-7239>

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

e-mail: malgorzata_majkowska@sggw.edu.pl

Wartości preferowane przez młodzież oglądając amerykański serial *Przyjaciele*

Streszczenie

Niniejszy artykuł stanowi refleksję na temat wartości, które zauważane są przez młodzież oglądającą serial *Przyjaciele*. Emisja tego serialu przypadła na lata 1994–2004. Poproszono studentów pedagogiki o obejrzenie go w dowolnym języku i odpowiedź na pytania dotyczące jego treści. W wypowiedziach badanych starano się zidentyfikować wartości, które preferują, oraz ocenić, czy mają one znaczenie dla ich wyborów życiowych. Dodatkowo dociekano, czy studenci zauważają, że oglądanie filmów w języku obcym usprawnia jego poznanie i posługiwanie się nim.

Słowa kluczowe: hierarchie wartości, nabywanie języka obcego, młodzież.

Wstęp

Warunki współczesnego świata powodują zagubienie człowieka w oferowanych przez kulturę przyjemnościach, zróżnicowanych formach postępowania oraz zmienności celów życiowych. Dzisiejsze społeczeństwo charakteryzuje się otwartością na nowe technologie, tolerancją różnorodnych zachowań oraz silnym konsumpcjonizmem. Społeczeństwo ponowoczesne cechuje także indywidualizm jednostek, wynikający z tła społecznego, rasowego oraz kulturowego, czy też różnic światopoglądowych łączących się w oryginalność idącą na równi z brakiem akceptacji społeczeństwa. Wspomniany konsumpcyjny determinizm kulturowy wpływa na ograniczoną zdolność nawiązywania relacji oraz zaburzenia psychosomatyczne. Opisane zjawiska prowadzą do konkluzji, iż *bogactwo* społeczeństwa ma relatywnie wysoką cenę (Cioran, 1997).

Zmiany we wzorcach konsumpcji kulturowej mają niewątpliwy wpływ na funkcjonowanie młodzieży. Według Zazzo (1972), nie ma jednego modelu, charakterystyka młodzieży odznacza się dyspersją w zależności od warunków społeczno-kulturowych. Przykładowo, zdefiniowanie pojęcia „młodość” jest wielowymiarowe, posiada wiele odmian i może różnić się w zależności od kraju. Odwołując się do słów Zbyszka Melosika, „Luka między rzeczywistością nastolatków a rzeczywistością, która istnieje w umysłach pedagogów, jest coraz większa [...]” (Melosik, 2011, s. 82).

Nadrzędnym celem artykułu jest zaprezentowanie wyników badań dotyczących potencjału serialu *Przyjaciele* jako obrazu odzwierciedlającego wartości reprezentowane przez młodzież akademicką kończącą studia licencjackie. W ramach pytań badawczych dociekano, jakimi wartościami kierują się w życiu studenci pedagogiki. Przeprowadzona analiza nawiązuje do badań Mirosława J. Szymańskiego (1998) odnoszących się do wartości preferowanych przez młodzież. Stwierdzono, że największym uznaniem cieszyły się wartości prospołeczne i przyjemnościowe, natomiast w najmniejszym stopniu reprezentowane były wartości materialne oraz rodzinne.

Celem dodatkowym artykułu jest analiza wpływu tego anglojęzycznego serialu na uczenie się języka obcego.

Popularność oglądania seriali i ich znaczenie w życiu młodzieży

Zagłębianie się w wątki fabularne ukazywane w serialach jest jednym z powszechnie dostępnych i najbardziej inkluzywnych doświadczeń w świecie współczesnej kultury popularnej. W dyskursie społecznym funkcjonuje pogląd, iż odbiorcami seriali są w głównej mierze osoby w wieku emerytalnym, czemu zaprzeczają dane statystyczne. Analiza przytoczona przez K. Jaraczewską wskazuje, iż 32,1% osób oglądających serial znajduje się w grupie młodzieży, do której zalicza się studentów oraz dzieci (Jaraczewska, 2005, s. 11). Zgodnie z definicją, serial jest wytworem kultury, który w znaczący sposób został przewartościowany, bywa ponadto postrzegany jako „obiekt pewnej intelektualnej mody” (Filiciak i Giza, 2011). Współczesne filmy telewizyjne w odcinkach poruszają zagadnienia dotyczące różnych kontekstów życia codziennego. Wyrażenie określające serial przedstawia Jerzy Uszyński, według którego jest to odcinkowa opowieść, wyświetlana w telewizji w regularnych odstępach czasowych (Uszyński, 2001). Charakterystyczną cechą oraz rolą serialu jest dawkanie przyjemności. Beata Łaciak wyróżnia dwa kluczowe rodzaje przyjemności czerpane z tej formy odbioru kultury. Pierwszy to identyfikacja z bohaterami, przeżywanie emocji oraz zagłębianie się w fabułę. Drugi natomiast dotyczy ironizowania oraz naigrywania się z bohaterów formatu (Łaciak, 2013, s. 265).

Można stwierdzić, że serial jest podstawową jednostką kultury popularnej oglądaną przez młodych ludzi. Ze względu na swój charakter serialowe filmy poruszają najróżniejszą tematykę, uwzględniają różne konteksty, a nawet wszelkiego rodzaju odniesienia. Według Alicji Kisielewskiej (2009), każda kultura dostarcza społeczeństwu wiele istotnych gotowych scenariuszy, adresowanych także do przyszłych pokoleń. Dodatkowo wspomniana badaczka wskazuje, iż literatura ugruntowała znaczenie serialu. Z kolei Katarzyna Krzystanek zauważa, że „Kształtowanie osobowości i właściwych wzorców zachowania młodych ludzi jest rzeczą w dzisiejszym świecie o tyle trudniejszą, że środowisko wychowawcze uległo wyraźnemu rozszerzeniu” (2007, s. 61). W glottodydaktyce możemy doszukać się badań skupiających się na zaletach wykorzystania seriali w celach dydaktycznych. Dzięki łatwemu dostępowi do Internetu oraz platform umożliwiających poznanie obcojęzycznych seriali mamy nieograniczoną możliwość kontaktu z językiem preferowanym przez osobę oglądającą. A. Gurycka wskazuje na szczególny charakter oddziaływania seriali na telewizyjną publiczność. W wyniku ich oglądania widzowie mogą wzorować się na bohaterach, np. rozpocząć trenowanie nowej dyscypliny sportowej lub przypisywać znaczenie emocjonalne szczególnym zdarzeniom, analogicznie jak w przypadku telewizyjnych postaci (Gurycka, 1986).

Serial *Przyjaciele* – jego innowacyjność i kulturowe oblicze

Pośród wielu seriali pojawiających się w telewizji, wybór badających padł na serial pt. *Przyjaciele*, emitowany w szerokim zakresie w latach 1994–2004. Głównym bohaterem jest bohater zbiorowy – tworzy go grupa sześciorga przyjaciół: Rachel, Monica, Phoebe, Joey, Ross i Chandler.

Serial ma charakter ponadczasowy, o czym świadczy cykliczne wznawianie jego projekcji, tym samym jego odbiorcami są różne pokolenia. Składa się z 10 sezonów, ukazujących życie grupy przyjaciół mieszkających na Manhattanie. W serialu wyróżniamy wątki główne, których fabuła jest tematem kilku odcinków (np. związek Rachel i Rossa, Moniki i Chandlera), oraz wątki poboczne, będące tematem zazwyczaj jednego odcinka. Każda część pokazuje wybrane aspekty życia bohaterów, którzy są u progu dorosłości, skończywszy 20. rok życia. Mieszkają oni z dala od domu rodzinnego, szukając swojego miejsca w życiu, tworzą wspólnotę z wyboru. Pragną zrobić karierę, założyć rodzinę oraz poznać smak szczęścia. Odznaczają się silną niezależnością, chcą być samowystarczalni, wspierają się, natomiast rodziców odsuwają na dalszy plan. Nadrzędną tematyką tego serialu jest przyjaźń, co więcej, dzięki posługiwaniu się przez aktorów językiem potocznym widz ma możliwość zrelaksować się oraz nauczyć się przydatnych zwrotów w języku angielskim. Tym sposobem serial zdobył wysoką popularność i aprobatę wśród pokolenia określanego mianem *pokolenia X*.

Podstawowym założeniem twórców serialu było zachęcenie młodych osób do identyfikowania się ze stylem nowoczesnej niezależności. Odnajdujemy w warstwie fabularnej sytuacje związane z życiem codziennym, które widzowie konfrontują z własnymi doświadczeniami – rodzinnymi, towarzyskimi, zawodowymi czy etycznymi. Dodatkowym aspektem *Przyjaciół* jest jednostronny przepływ wartości. Według Z. Melosika (2011, s. 82), mamy do czynienia z procesem amerykanizacji, czyli zjawiskiem promocji wartości kulturowych charakterystycznych dla społeczeństwa Stanów Zjednoczonych i przenikaniem owych wzorców do kultur innych regionów świata. W ten sposób wzorce amerykańskie przesyłane przez mass media tworzą mieszankę globalnej popkultury.

Wartości preferowane przez młodzież a wartości prezentowane w serialach

W języku potocznym *wartości* to przedmioty lub przeżywane stany odbierane pozytywnie, odpowiadające naszym pragnieniom oraz stanowiące cel ludzkiego dążenia. Teoretycy podejmowali różne próby zdefiniowania wartości i określenia ich cech. Według Heliodora Muszyńskiego – „Każda epoka zaznacza się w świadomości dorastających pokoleń odrębną niepowtarzalną hierarchią wartości” (Muszyński, 1983, s. 141). Badacze zajmujący się analizą hierarchii wartości przywoływali różne rodzaje klasyfikacji. Mirosław J. Szymański w swoich badaniach młodzieży (1998, s. 49) przyjął określony podział wartości:

- 1) wartości allocentryczne (bliskie i serdeczne stosunki z koleżankami i kolegami, świadczenie sobie pomocy);
- 2) wartości prospołeczne (zainteresowanie problemami ogólnospołecznymi i działania korzystne dla nieznanym sobie ludzi);
- 3) wartości przyjemnościowe (korzystanie z życia oraz możliwość utrzymania tego stanu);
- 4) wartości edukacyjne (wiedza, aspiracje poznawcze, rozwój intelektualny);
- 5) wartości związane z pracą oraz kulturalne (samorealizacja, powód do dumy oraz sprawowanie władzy);
- 6) wartości rodzinne i obywatelskie (wzmacnianie więzi rodzinnych, budowanie relacji);
- 7) wartości materialne (konsumpcyjne nastawienie do życia).

Tworząc ich hierarchię, badacz zauważa, że na pierwszych miejscach młodzież sytuuje wartości allocentryczne, prospołeczne, przyjemnościowe i związane z pracą, natomiast niską pozycję mają wartości obywatelskie i rodzinne, a materialne prawie nie występują (Szymański, 1998, s. 50).

Warte podkreślenia jest to, że wytypowane przez Szymańskiego (1998) wartości – najistotniejsze dla młodzieży – są zarazem przesłaniem omawianego serialu.

Rozbudzenie świadomości językowej wskutek oglądania filmów w językach obcych

Od blisko 70 lat prowadzone są badania dotyczące wpływu technologii komunikacyjnych na procesy uczenia się oraz nabywania języków obcych. Kompetencje medialne nie powinny podlegać kwestionowaniu jako zaleta w nauce języków obcych. W świetle badań przeprowadzonych przez Annę Mystkowską-Wiertelak, studenci w kontaktach językowych poza edukacją formalną preferują m.in. oglądanie seriali (Mystkowska-Wiertelak, 2016, s. 50).

W opinii Anne Sass (2007) człowiek większość informacji, bo aż w granicach 70–80%, odbiera za pomocą wzroku, a poprzez zmysł słuchu jedynie 13%. Wobec tego słowa wzmacniane przez obraz sprzyjają lepszemu zrozumieniu usłyszanego komunikatu. Podstawowym argumentem przemawiającym za uczeniem się języka przy pomocy seriali jest to, że komunikacja niewerbalna jest niezmiernie istotna dla nauki języka obcego. Widzowi serialu oglądanie postawy, mimiki czy też gestów bohaterów ułatwia zrozumienie kontekstu. Co za tym idzie, ułatwia to szybsze nabycie kompetencji komunikacyjnych i językowych.

Wielu badaczy odwołuje się do tzw. hipotezy zrozumiałej informacji Stephena Krashena (1985), według którego język jest dla odbiorcy zrozumiały, jeśli poziom języka jest nieznacznie wyższy od poziomu językowego posiadanego przez osobę uczącą się.

Czynnikiem motywującym do nauki języka obcego jest sam człowiek. Jednostka podejmuje działania rozwojowe inspirowana motywacją wewnętrzną – charakteryzującą się dążeniem do realizacji swoich aspiracji, zainteresowań oraz autonomią uczenia się (Szymankiewicz, 2008, s. 65). Z kolei motywacja zewnętrzna wpływa na uczenie się języka, pobudza do działania oraz uświadamia odnoszenie korzyści (Janicka, 2008, s. 64–67). W ujęciu motywacji do nauki języka obcego występuje także tzw. teoria idealnego „ja” językowego, która wychodzi od chęci osiągnięcia zamierzonego poziomu lingwistycznego, co powiązane jest z koniecznością nadrobienia poziomu od stanu obecnego do zamierzonego (Csizér, 2017; Dörnyei, 2009).

Kluczowym aspektem indywidualnych preferencji są prezentowane treści. Opierając się na opinii Pfeiffera (2001), można zauważyć, że inspirująca oraz ciesząca się powodzeniem osób oglądających filmy jest tematyka z życia codziennego, albowiem jednym z najważniejszych czynników motywacji i sukcesu w nauce jest odniesienie materiału do własnej osoby.

Istotnymi elementami mającymi wpływ na uczenie się języków obcych są czynniki afektywno-emocjonalne – subiektywne postrzeganie wydarzeń wpływających na intensywność ich odczuwania. Do lat 90. możemy spotkać się w literaturze przedmiotu ze stwierdzeniami, że emocje – takie jak stres czy lęk – nie

wpływają pozytywnie na naukę języków. Natomiast w najnowszych badaniach występują wyraźnie zarysowane konkluzje wskazujące, że emocje, w szczególności te pozytywne, silnie wpływają na przyswajanie nowego słownictwa. Oglądanie seriali w sprzyjającym środowisku, jakim jest dom, pozwala na aktywizację i naukę języka obcego (Decke-Cornill, Kuster 2010). Pozytywne doświadczenia, postawy oraz myśli zwiększają efektywność procesu nauki. Z tą opinią zbieżne są założenia psychologii pozytywnej, które podkreślają m.in. rolę radości towarzyszącej nabywaniu wiedzy i nowych umiejętności (Fredrickson 2001; Seligman 2011).

Paulo Quaglio (2009), analizując dialogi postaci występujących w serialu *Przyjaciele*, zauważył, że aktorzy posługują się językiem emocjonalnym, bez słownej asekuracji czy tzw. poprawności politycznej. Dzięki temu warstwa werbalna *sitcomu* prezentuje komunikację typu *face to face*, dając możliwość edukacyjną dla osób chcących nauczyć się języka angielskiego (2009, s. 140). Kolejną kwestią jest zróżnicowany akcent oraz mowa potoczna postaci, co osobie uczącej się umożliwia zaznajomienie się z innymi rejestrami językowymi, jak: slang, język specjalistyczny czy żargon.

Cel i metoda badań własnych. Dobór próby

Celem prezentowanych w artykule badań było opisanie wartości, którymi kierują się studenci pedagogiki trzeciego roku studiów licencjackich w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie w odniesieniu do wartości ukazanych w serialu *Przyjaciele*. Za cel poboczny badań przyjęto sprawdzenie doświadczeń językowych podczas oglądania popularnego *sitcomu*.

Postawiono następujące pytania badawcze:

1. Jakie wartości zauważają studenci w serialu i deklarują, że są dla nich ważne?
2. W jaki sposób zachowania bohaterów serialu są oceniane przez badanych studentów pedagogiki?
3. Czy sądzą, że oglądanie serialu przyczyniło się do podniesienia umiejętności w zakresie języka obcego?

Jako uzasadnienie podjęcia wskazanej problematyki można przytoczyć opinię wyrażoną przez Aldonę Molesztak:

bardzo istotne jest badanie wartości, które deklarują studenci pedagogiki, i to nie tylko ze względu na przygotowanie do wykonywania przez nich zawodu nauczyciela, ale również dlatego, że będą (niektórzy już są) rodzicami (2007, s. 119).

Posłużono się badaniami ankietowymi, ponieważ umożliwiają one poznanie postaw grupy badawczej. Dzięki temu uzyskano wgląd w określone zjawisko z różnych punktów widzenia. Osoby studiujące pedagogikę to głównie kobiety, stanowiły one 97% grupy badawczej, 3% odpowiedzi udzielili mężczyźni. Większy odsetek osób stanowiły osoby deklarujące pochodzenie z małych miejsc-

wości (gminy wiejskie). Osoby pochodzące z dużych aglomeracji w badaniu stanowiły 13%. Badanie miało charakter eksploracyjny i z pewnością w przyszłości będzie ono kontynuowane.

Badanie zostało przeprowadzone w maju 2023 roku wśród 48 studentów pedagogiki. Ostatecznie do analizy zakwalifikowano 29 ankiet – odrzucono arkusze niekompletne oraz niepoprawnie wypełnione. Materiał badawczy pozyskano za pomocą ankiety (we własnym opracowaniu) składającej się z pytań otwartych. Badanie miało charakter poufny oraz dobrowolny. Arkusz z pytaniami został rozdany studentom podczas zajęć w sali wykładowej. Cel planowanego badania został im przedstawiony wcześniej podczas ćwiczeń. Wypowiedzi studentów przytoczono w oryginalnej pisowni.

Analiza wyników badań

W analizach wykorzystano podział wartości zaprezentowany przez Szymańskiego. Badania dotyczące wartości wśród młodzieży warto przeprowadzić na podstawie subiektywnych odczuć respondentów na wydarzenia ukazane w serialu *Przyjaciele*, gdyż bohaterowie są w podobnym wieku co studenci, zaczynają samodzielne życie z dala od rodziców, tworzą więzi z innymi ludźmi oraz chcą zrobić karierę w tej dziedzinie, w której są najlepsi. Zważywszy na szereg cech wspólnych, przyjęto, że respondenci (studenci) mogą utożsamiać się z bohaterami serialu, zatem można też zidentyfikować wspólny zbiór wartości, którymi kierują się badane osoby i bohaterowie serialu, co ułatwia analizę reakcji respondentów na zachowywania postaci filmowych, które to reakcje mają swoje odzwierciedlenie w wyznawanym systemie wartości. Wyniki badania potwierdzają to założenie, 46% respondentów utożsamia się co najmniej z jednym z bohaterów serialu. Niżej przedstawiono przykładowe odpowiedzi studentów utożsamiających się z co najmniej jednym bohaterem.

Najbardziej mi do Rachel, ponieważ jestem w momencie stawania na własne nogi i wyfruwania z rodzinnego gniazda.

Uważam, że utożsamiam się z Moniką, ponieważ lubię, jak w moim domu jest na swoim miejscu, nie lubię, jak ktoś mi coś przestawia.

Rachel w pierwszym sezonie dołączyła do grupy przyjaciół. Była z bogatej rodziny, [...] rzuciła wszystko, bo nie była szczęśliwa. Ona nic nie umiała, ale musiała wszystkiego się nauczyć. Nie mogę powiedzieć na 100%, że się utożsamiam z tą bohaterką, ale miałam w życiu podobną sytuację.

Utożsamiam się po części z Febe, ponieważ mieszam tak samo dziwne pomysły i nietypowy tok myślenia.

Pojawiły się także odpowiedzi negujące możliwość identyfikacji z filmowymi postaciami czy występowanie cech wspólnych bądź podobieństw – opinie te były jednak w mniejszości:

Raczej się z nikim nie utożsamiam. Jestem introwertykiem i wspólne mieszkanie z kilkoma ludźmi byłoby dla mnie uciążliwe.

Wartości wyznaczają pewnego rodzaju system stanowiący uporządkowany według stopnia ważności element preferencji, dając w rezultacie znaczący wpływ na decyzje i podejmowane działania jednostki. W zaproponowanej skali wartości można ustalić hierarchię badanej grupy. System wartości preferowanych przez młodzież wyznaczono na podstawie oceny wszystkich wartości oraz wyboru wartości najważniejszych i najmniej ważnych. Analizując dane dotyczących wartości naczelnych, stwierdzono, że największym uznaniem cieszą się wartości prospołeczne (64%), przyjemnościowe (46%) oraz allocentryczne (35%), najmniejszym – materialne (21%) oraz rodzinne (21%).

Wartości prospołeczne i przyjemnościowe najsilniej odznaczają się u osób, które pochodzą ze wsi. Dla osób pochodzących z małego miasta czy miasta powyżej 200 tys. na najniższym szczeblu znajdują się wartości rodzinne oraz materialne.

Analizując rozkład wybieranych wartości ze względu na miejsce zamieszkania badanych, należy podkreślić, iż dla osób mieszkających na wsi najważniejsze w kolejności są: wartości prospołeczne, przyjemnościowe, allocentryczne, rodzinne i materialne. Ich rówieśnicy mieszkający w mieście powyżej 200 tys. osób wśród cenionych wartości wybierają: przyjemnościowe, allocentryczne, prospołeczne. Mieszkańcy małych miast szczególną wagę przykładają do wartości prospołecznych, przyjemnościowych i allocentrycznych. Reasumując, mieszkańcy miast za najważniejszą wartość przyjęli wartości prospołeczne, na drugim miejscu przyjemnościowe, na trzecim wartości allocentryczne (patrz wykres 1).

O wartościach allocentrycznych świadczą m.in. następujące wypowiedzi:

Tylko fajnie spędzony wieczór z mamą i przyjaciółką przy oglądaniu serialu. Dużo uśmiechu.

Tylko wspólne oglądanie z mamą.

Tak, byłam w 2019 r. z przyjaciółką na „Friends Fest”, gdzie była wystawa mieszkania Moniki i Rachel.

Oglądałam go w sesji, wolałam robić to, niż uczyć się do egzaminu.

O wartościach prospołecznych świadczą m.in. następujące wypowiedzi:

Przyjaciele nie byli fałszywi.

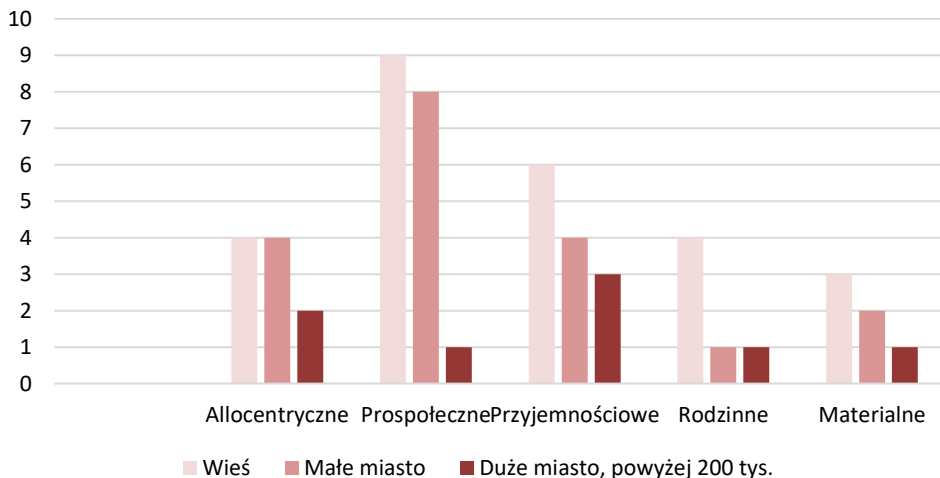
Na pewno należy zaznaczyć fakt, że bohaterowie są jak rodzina, rozmawiają ze sobą na tematy trudne oraz szukają ich rozwiązań.

Nie podobało mi się w tym serialu to, że niektóre żarty były czasem nie na miejscu, nawiązywały do dziwnych rzeczy.

To, że codzienne problemy przedstawiane są z dużą dozą dystansu. Serial wykazuje, że popełnianie błędów w życiu jest ok., wszystko otulone jest atmosferą.

Rodzaj głównej wartości w podziale na miejsce pochodzenia

Wykres 1

Dominujące wartości wg miejsca pochodzenia respondentów

Źródło: badania własne.

O wartościach przyjemnościowych świadczą m.in. następujące wypowiedzi:

Czasem oglądając serial, utożsamiam się z sytuacjami, w których znajdują się bohaterowie. Głównie Phoebe, Monika, Ross i Rachel.

Osobiście utożsamiam się z każdym z bohaterów: Rachel – bo jest dziewczęca, Monika – bo jest silna i asertywna, Phoebe – bo jest zakręcona, Joey – bo kocha jeść, Chandler – bo ma poczucie humoru, Ross – bo często jest tzw. przegrywem w różnych sytuacjach życiowych.

O wartościach rodzinnych świadczą m.in. następujące wypowiedzi:

Nie, ale zbliżyły mnie do osób, które w tamtym czasie ze mną oglądały ten serial w tamtym czasie.

Serial uświadomił mi, że przyjaciele są jak bliska rodzina.

Bardziej zaczęłam doceniać bliskie mi osoby.

Przyjaciół, których traktujesz jako rodzinę, którym możesz powiedzieć wszystko.

O wartościach materialnych świadczą m.in. następujące wypowiedzi:

Mam gitarę w domu.

Miałam kiedyś kubek z logiem serialu.

Kubek.

Mam koszulkę, kubek, bluzę oraz brelok do kluczy.

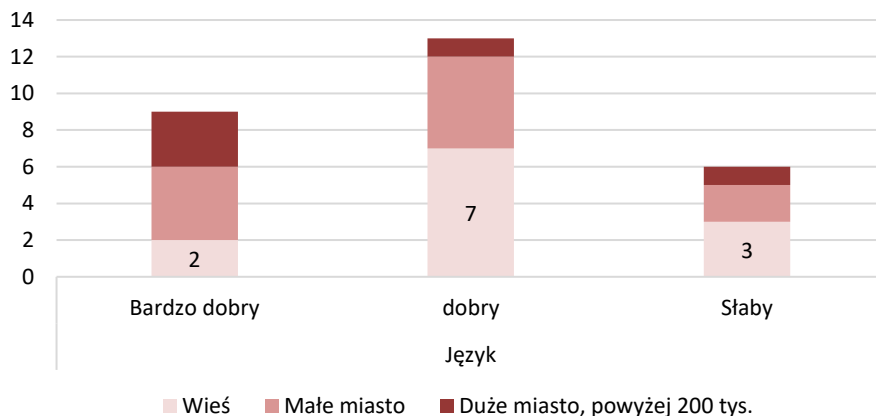
W ankiecie zapytano także o język serialu podczas oglądania filmów. W tabeli numer 2 zestawiono wyniki badań.

Tabela 2

Język oglądanych odcinków przez osoby pochodzące z różnych środowisk

Pochodzenie	Język oglądanych odcinków			
	angielski	polski	hiszpański	Inny
Wieś	6	8	1	1 – japoński 1 – francuski
Małe miasto	8	4	2	1 – rosyjski
Duże miasto, powyżej 200 tys.	3	1		1 – rosyjski

Subiektywna ocena poziomu znajomości języka angielskiego względem miejsca pochodzenia

Wykres 2

Subiektywna ocena poziomu znajomości języka angielskiego z uwzględnieniem miejsca pochodzenia

Źródło: badania własne.

Dokonując analizy znajomości języka obcego, większa część osób badanych stwierdziła, że zna język angielski w stopniu dobrym (wykres 2). Duża część badanych starała się oglądać serial w języku obcym. Są to głównie osoby dobrze posługujące się językiem innym niż ojczysty.

Podsumowanie

W celu poznania preferowanych wartości oraz ich hierarchicznego układu zastosowano klasyfikację zaprezentowaną przez M. Szymańskiego. Wartości wyznaczają pewnego rodzaju system stanowiący uporządkowany, według stopnia ważności, element preferencji, dając w rezultacie znaczący wpływ na decyzje i podejmowane działania jednostki. W zaproponowanej skali wartości można ustalić hierarchię prezentowaną przez badaną grupę.

Uzyskane wyniki pozwalają na sformułowanie wniosków w zakresie wartości istotnych dla studentów kierunku pedagogika oraz ich sposobów na przyswajanie języków obcych.

Wyniki badań potwierdzają obserwacje przeprowadzone przez M. Szymańskiego (1998), w szczególności w zakresie nieprzedkładania wartości materialnych i rodzinnych ponad wartości przyjemnościowe, allocentryczne i prospołeczne. Przemawia to za przyjęciem konkluzji, że osoby młode przywiązują większą wagę do krótkotrwałych materialnych przyjemności niż do długoterminowych inwestycji bądź przedsięwzięć, np. zakupu mieszkania czy założenia rodziny. Liczy się dla nich dzień bieżący – bardziej niż planowanie trudnej przyszłości, wymagającej pewnych wyrzeczeń.

Pomimo zanikających więzi społecznych i poczucia społecznej przynależności, studenci jednoznacznie potwierdzają znaczenie przyjaźni w ich życiu (Wojciszke i Baryła, 2001, s. 17). Według Whetmore'a oraz Kielwassera – „oglądaniu seriali towarzyszy uważna obserwacja dynamiki relacji interpersonalnych pomiędzy bohaterami filmu oraz identyfikowanie się z ulubionymi postaciami” (za: Skrzypczak, 1999, s. 489). Portret psychologiczny bohaterów serialu jest uproszczony, co daje widzowi możliwość łatwiejszej identyfikacji oraz „wejście” w życie bohatera. Dzięki temu przypisujemy sobie jego cechy, utożsamiamy się z nim, jego losy stają się naszymi (Przetacznik-Gierowska, 1985, s. 380).

Wiedza oraz doświadczenia wyniesione poprzez aktywne oglądanie serialu wpływają na naukę języka obcego, uświadomienie sobie, jak ważni są przyjaciele. Serial *Przyjaciele* pełni funkcję przekaznika kulturowego, obyczajowego oraz wyznacza normy społeczne. Pomimo różnic obyczajowych i kulturowych ukazuje świat wartości poprzez codzienne wybory dokonywane przez filmowych bohaterów. Pokazuje także bolesne i trudne dylematy życiowe. Ważny jest przekaz wartości psychologiczno-wychowawczych, co stanowi punkt odniesienia dla refleksji nad własnym życiem oraz poszukiwania odpowiedzi na problemy stawiane przez życie. *Przyjaciele* mają charakter dyskursywny, ponieważ różne wątki fabularne występują na tle złożonej problematyki – płaszczyzny te wzajemnie się przenikają, podejmując kwestie takie, jak: religia, nauka, polityka czy oddziaływanie mediów (Jäger, 2004, s. 164).

Na przestrzeni dwóch ostatnich dekad treści prezentowane w serialach telewizyjnych ewoluowały, mimo to pewne wartości, np. przyjaźń czy życie rodzinne, nadal są cenione i pielęgnowane przez nowe pokolenie. Człowiek kształtuje swój system wartości w ciągu całego życia. Na każdym kolejnym etapie życia uświadamiamy sobie, co jest dla nas ważne i według jakich reguł chcemy żyć. Znajomość wartości nie jest jednakże czynnikiem wystarczającym, aby realizować je w praktyce społecznej i życiu osobistym.

W przedmiotowej literaturze pojawiają się opinie, że przełom XX i XXI wieku jest „Erą Refleksyjności”

Refleksyjność zakładała świadome kształtowanie tożsamości, takich zwłaszcza, które będą *wydajne* i na tyle elastyczne, aby sprostać wyzwaniom neoliberalnego modelu życia (Burszta, 2015, s. 34).

W tym kontekście wypada zauważyć, że amerykańska produkcja ukazuje, że człowiek jest istotą społeczną i potrzebuje drugiego człowieka. Kwestie te są ważne zarówno dla filmowych bohaterów, jak i widzów identyfikujących się z postawami ulubionych postaci.

Przeprowadzone badania stanowią część szerszej analizy dotyczącej wpływu oglądania obcojęzycznych seriali na proces przyswajania języka obcego. Dodatkowo bardzo ważne okazuje się pytanie, jak wspierać młodych ludzi w poszukiwaniu własnej drogi oraz sensu. Oprócz prezentacji wartości istotne jest budzenie refleksji nad sobą i otaczającą rzeczywistością społeczną.

Na podstawie zaprezentowanych wyników badania można stwierdzić, że w grupie badawczej preferowanym językiem jest język angielski, niezależnie od miejsca pochodzenia respondentów. Badania wykazują ponadto zainteresowanie językiem hiszpańskim (drugim pod względem popularności), a także rosyjskim (wskazywanym przez osoby pochodzące zza naszej granicy wschodniej).

Z przeprowadzonych badań można wywnioskować, że serial *Przyjaciele* oglądany w oryginalnej wersji językowej (bądź z wykorzystaniem dubbingu w innym języku) niesie ze sobą walory edukacyjne wspomagające proces przyswajania języka obcego. Ta forma uczenia się jest coraz częściej doceniana przez dydaktyków, którzy zauważają istotny wzrost poziomu przyswajania języka obcego oraz silniejszą motywację w toku samodzielnej nauki. Dostęp do platform zawierających seriale telewizyjne, prezentowane w oryginalnych wersjach oraz z napisami interlingwalnymi, pozytywnie wpływa na sprawność językową oraz rozumienie językowych kontekstów.

Bibliografia

- Burszta, W.J. (2015). „Bycie w ruchu” jako strategia reinwencji. W: W.J. Burszta i A. Kisielewski (red.), *Kultura pragnień i horyzonty neoliberalizmu* (s. 29–45). Poznań: Wydawnictwo Nauka i Innowacje.

- Cioran, E. (1997). *Historia i utopia*. Przekł. i wstęp M. Bieńczyk. Warszawa: Wydawnictwo IBL.
- Csizér, K. (2017). Motivation in the L2 Classroom: W: S. Loewen i M. Sato (red.). *The Routledge Handbook of Instructed Second Language Acquisition* (s. 418–432). New York: Routledge.
- Decke-Cornill, H., Küster, L. (2010). *Fremdsprachendidaktik*. Tübingen: Narr Verlag.
- Dörnyei, Z. (2009). The L2 Motivational Self System. W: Z. Dörnyei i E. Ushioda (red.), *Motivation, Language Identity and the L2 Self* (s. 9–42). Bristol: Multilingual Matters.
- Filiciak, M., Giza, B. (red.). (2011). *Nowa generacja seriali telewizyjnych a polska widownia*. Warszawa: Post-soap.
- Fredrickson, B.L. (2001). The Role of Positive Emotions in Positive Psychology: The Broaden-and-Build Theory of Positive Emotions. *American Psychologist*, 56, 218–226.
- Gurycka, A. (1986). *Systemy wartości młodzieży licealnej a oddziaływanie szkoły*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.
- Janicka, M. (2008). Wpływ środowiska społecznego i szkolnego na motywację do uczenia się języka niemieckiego (na przykładzie szkół gimnazjalnych z województwa lubelskiego). W: A. Michońska-Stadnik, Z. Wąsik (red.), *Nowe spojrzenie na motywację w dydaktyce języków obcych*. T. 1 (s. 64–67). Wrocław: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Filologicznej we Wrocławiu.
- Jäger, I. (2004). *Kritische Diskursanalyse. Eine Einführung*. Münster: UNRAST-Verlag.
- Jaraczewska, K. (2005). Pasja nie tylko emerytów. *Fakt TV — dodatek telewizyjny*, 27.01–2.02.2005, 10–11.
- Kisielevska, A. (2009). *Polskie tele-sagi. Mitologie rodzinności*. Kraków: Rabid.
- Krashen, S. (1985). *The Input Hypothesis: Issues and Implication*. New York: Longman.
- Krzystanek, K. (2007). Postawy rodzicielskie a reakcja chłopców na „agresywne” gry komputerowe. W: I. Pufal-Struzik (red.), *Agresja dzieci i młodzieży* (s. 61). Kielce: Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP.
- Krzyżak-Szymańska, E. (2011). *Zachowania młodzieży w Sieci i ich wpływ na społeczne funkcjonowanie w klasie*, referat wygłoszony podczas V Międzynarodowej Konferencji „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w Internecie”. Dostęp online 22.09.2023: https://www.saferinternet.pl/images/stories/pdf/V_konferencja/ewa_krzyzak-szymanska_21.09.2011.pdf.
- Melosik, Z. (2000). Kultura instant — paradoksy pop-tożsamości. W: M. Cyłkowska-Nowak (red.), *Edukacja – społeczne konstruowanie idei i rzeczywistości* (s. 372–385). Poznań – Koźiegłowy: Wolumin.

- Melosik, Z. (2011). Kultura popularna jako czynnik socjalizacji. W: Z. Kwieciński, B. Śliwerski (red.), *Pedagogika*. T. 2. Warszawa: PWN.
- Molesztak, A. (2007). Wartości preferowane przez studentów pedagogiki. W: W.J. Maliszewski (red.), *Komunikacja społeczna a wartości w edukacji. Nowe znaczenia i sytuacje*. T. 1. *Humanistyczne (i inne) konteksty komunikowania „się” i „Ja” w obszarze wartości wewnątrz edukacji* (s. 119). Toruń: Adam Marszałek.
- Muszyński, H. (1983). *Rozwój moralny*. Warszawa: WSiP.
- Mystkowska-Wiertelak, A. (2016). Investigating advanced learners' use of affective strategies for dealing with test anxiety. *Neofilolog*, 46(1), 45–58.
- Łaciak, B. (2013). *Kwestie społeczne w polskich serialach obyczajowych – prezentacje i odbiór. Analiza socjologiczna*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.
- Pfeiffer, W. (2001). *Nauka języków obcych. Od praktyki do praktyki*. Poznań: Wągros.
- Przetacznik-Gierowska, M. (1985). *Psychologia rozwojowa i wychowawcza wieku dziecięcego*. Warszawa: WSiP.
- Quaglio, P. (2009). *Television Dialogue. „The Sitcom Friends” vs. Natural Conversation*, Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Sass, A. (2007). Filme im Unterricht – Sehen(d) lernen. *Fremdsprache Deutsch*, 36, 5–14.
- Seligman, M.E.P. (2011). *Flourish: A Visionary New Understanding of Happiness and Well-being*. New York: Atria.
- Skrzypczak, J. (1999). *Popularna encyklopedia mass mediów*. Kurpisz: Poznań.
- Szymankiewicz, K. (2008). Motywowanie do nauki języka obcego poprzez otwarcie na wielojęzyczność i wielokulturowość. W: A. Michońska-Stadnik, Z. Wąsik (red.), *Nowe spojrzenie na motywację w dydaktyce języków obcych*. T. 2 (s. 65–72). Wrocław: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Filologicznej we Wrocławiu.
- Szymański, M.J. (1998). *Młodzież wobec wartości. Próba diagnozy*. Warszawa: IBE.
- Uszyński, J. (2001). *Polskie seriale telewizyjne. Studium antenowe*. Warszawa: Wydawnictwo TVP SA.
- Wojciszke, B., Baryła, W. (2001). Podglądanie zamiast, przed i po. *Charaktery*, 5, 12–18.
- Zazzo, B. (1972). *Oblicza młodości. Psychologia różnicowa wieku dorastania*. Warszawa: PWN.

Values Preferred by Young People Watching the American series *Friends*

Abstract

This article is a reflection on the values that are noticed by young people watching the series „Friends”. This series was widely broadcast in the years 1994–2004. University students has been asked to watch it in any language and answer questions about its content. The respondents’ statements attempted to identify the values they prefer and assess whether they are important for their further life choices. Additionally, research investigated whether students notice that watching films in a foreign language improve their language abilities and help learn new foreign grammar structure.

Keywords: value hierarchies, acquiring a foreign language, youth.